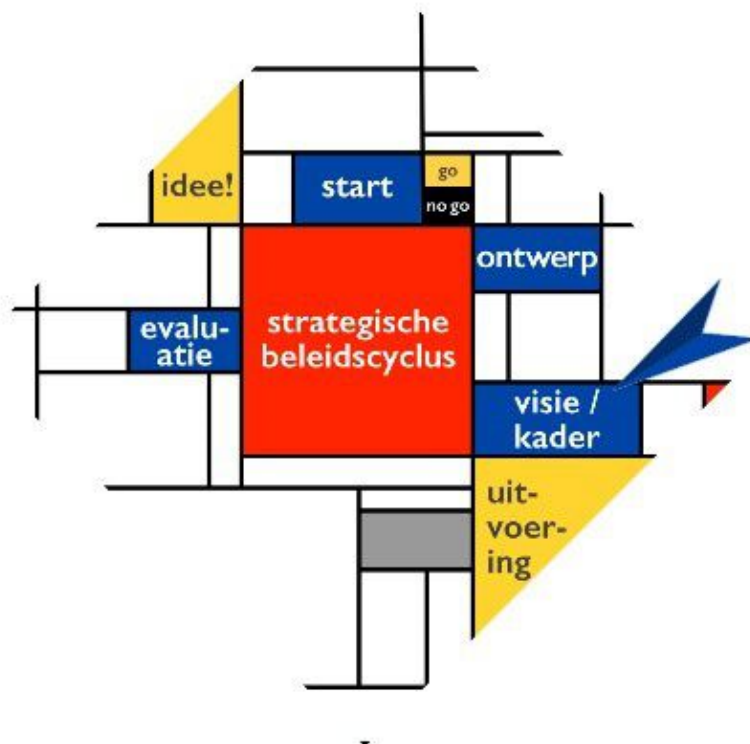

Kaderstellende nota Reserves en voorzieningen

Provincie Groningen

Juni 2022

Kiwidossier 35463

Inleiding

In de Financiële Verordening van de provincie Groningen is vastgelegd dat Provinciale Staten iedere vier jaar een (geactualiseerde) Nota Reserves en voorzieningen vaststellen. Hierdoor wordt geborgd dat iedere vier jaar het beleidskader over de reserves en voorzieningen herijkt wordt. In de Planning & Control documenten wordt het beleidskader toegepast en gemonitord door actuele financiële en beleidsmatige informatie te geven over de specifieke reserves en voorzieningen. Om dit goed en transparant te laten werken is het belangrijk om goede afspraken te maken.

De basis voor alle financiële afspraken tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten wordt gevormd door de Provinciewet¹ en het daaruit volgend Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële Verordening Provincie Groningen. Omdat het besluit om ergens al dan niet een reserve voor in te stellen een politieke keuze is, geeft het BBV voor reserves vooral de definities wat reserves zijn en wat hierover minimaal moet worden gerapporteerd in de Jaarrekening. Hoe we als provincie Groningen met reserves willen omgaan ligt vast in de Nota Reserves en Voorzieningen. De regels voor voorzieningen in het BBV laten weinig ruimte voor 'eigen' afspraken. Daarom zijn de interne regels voor voorzieningen vooral gericht op volledigheid en juistheid: hoe zorgen we ervoor dat er een voorziening wordt ingesteld als dat nodig is en dat er - net als bij de reserves - genoeg, maar ook niet te veel geld in wordt gestopt.

Deze nota zal gericht zijn op het waarom van reservevorming (functies van de reserves) en de spelregels die wij met elkaar (GS en PS) afspreken voor effectief beheer van de reserves. Bovendien zal deze nota de uitwerking bevatten van de verschillende reserves op basis van kaders, uitgangspunten en spelregels. Deze uitwerking is in de bijlagen bij deze Kaderstellende nota opgenomen. Dit omdat een dergelijke nota voor de eerste keer wordt opgesteld en de uitwerking een volledig beeld geeft van de stand van zaken.

Tot slot merken wij nog op dat in de Begroting 2022 een eerste uitwerking is gepresenteerd van de nieuwe reserves Bereikbaarheid. Het gaat hierbij om een beschrijving van de functies van de reserves, de relatie met de oude reserves Bereikbaarheid en een beschrijving van doel, voorwaarden van aanwending en ontwikkelingen. Met dit alles beogen wij een vereenvoudiging van de reserves Bereikbaarheid met als doel een grotere transparantie. In deze Kaderstellende nota Reserves en Voorzieningen zijn deze nieuwe reserves uitgewerkt en het financiële effect verwerkt.

In deze nota komen achtereenvolgens aan de orde:

1. Wet- en regelgeving, begrippen en functies
2. Kaders voor reserves en voorzieningen
3. Reserves Bereikbaarheid
4. Informatievoorziening en beheersing
5. Financiële gevolgen

Bijlagen:

1. Uitwerking reserves
2. Totaal overzicht Reserves
3. Specificatie reserve Investerings in infrastructuur
4. Uitwerking voorzieningen
5. Artikelen uit het BBV over reserves en voorzieningen
6. Artikel 10 uit de Financiële verordening provincie Groningen

¹ Zie artikel 190 lid 1 Provinciewet

1. Wet- en regelgeving, begrippen en functies

1.1 Wet- en regelgeving reserves en voorzieningen

De basis voor het beleid rondom reserves en voorzieningen ligt vast in zowel externe wet- en regelgeving als in interne regelgeving. In de externe wet- en regelgeving is dat met name in het Besluit Begroting en Verantwoording (verder: BBV). De betreffende artikelen voor zowel reserves als voorzieningen hebben wij in bijlage 5 van deze nota opgenomen. In de interne regelgeving is dat in onze financiële verordening. Het relevante artikel van de financiële verordening is opgenomen in bijlage 6.

BBV

Het externe kader is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (hierna BBV), de bijbehorende memorie van toelichting en de uitleg en aanbevelingen van de commissie BBV. In het BBV staan de regels voor het opstellen van begroting en jaarrekening. De commissie BBV heeft tot doel om het BBV door alle gemeenten en provincies op dezelfde manier te laten toepassen en geeft daartoe uitleg van de regelgeving. Dit doet zij onder andere door een 'vraag en antwoord rubriek' op hun website en door het uitbrengen van richtinggevende notities. In bijlage 5 vindt u alle artikelen uit het BBV die betrekking hebben op reserves en voorzieningen.

Financiële verordening provincie Groningen

De basis van ons interne financiële kader wordt gevormd door de Financiële verordening provincie Groningen. In deze verordening heeft u de uitgangspunten voor het financiële beleid, het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vastgelegd. In artikel 10 van de Financiële verordening wordt ingegaan op de reserves en voorzieningen. Het gewijzigde artikel is opgenomen in bijlage 6.

1.2 Begrippen en onderscheid tussen reserves en voorzieningen

Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen is niet altijd even duidelijk en de termen worden dan ook regelmatig door elkaar of verkeerd gebruikt. Dit is niet zo vreemd, omdat reserves en voorzieningen ook erg op elkaar lijken: in beide gevallen wordt er geld opzij gezet voor een bepaald doel en de posten zijn ook allebei terug te vinden op de passiefzijde² van de balans. Het belangrijkste verschil tussen de twee is dat Provinciale Staten bij bestemmingsreserves een keus hebben of en waarvoor er geld opzij gezet wordt. Bij voorzieningen is dat (vrijwel) niet het geval. Een ander onderscheid is dat voorzieningen ingesteld worden ten laste van het resultaat. Dit betekent dat ook alle dotaties, onttrekkingen en vrijval ten gunste of ten laste van het resultaat gaan, dus boven de streep. Reserves worden gevormd door middel van resultaatbestemming en ook alle mutaties worden op die wijze verwerkt, dus onder de streep. In artikel 44 BBV is opgenomen waarvoor voorzieningen moeten worden gevormd en waarvoor niet. Daarom ook worden reserves gerekend tot het eigen vermogen en voorzieningen tot het vreemd vermogen.

Hieronder worden de begrippen reserves en voorzieningen afzonderlijk toegelicht.

1.2.1. Reserves

Provinciale Staten zijn bevoegd om reserves in te stellen of op te heffen. Reserves zijn eigen, al dan niet voor specifieke doeleinden, gereserveerde middelen op de balans. Ze zijn een onderdeel van het eigen vermogen. De in het BBV opgenomen voorschriften onderscheiden de volgende categorieën reserves:

- Algemene reserves
- Bestemmingsreserves

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves waaraan geen bestemming is gegeven. Deze reserves zijn verplicht op grond van artikel 43 van het BBV. De algemene reserve is het vrij besteedbare eigen vermogen van de provincie. Deze reserves hebben als primaire functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers, het opvangen van begrotingstekorten en bieden de mogelijkheid dat Provinciale Staten adequaat kan reageren op nieuwe of urgente ontwikkelingen. Provinciale Staten kunnen deze middelen inzetten ter dekking van de risico's, voor nieuw beleid en intensivering van bestaand beleid. Tekorten/overschotten op de jaarrekening worden ten laste/ten gunste van de algemene (saldi) reserve gebracht.

² Uitgezonderd voorzieningen gevormd wegens oninbaarheid van leningen en vorderingen. Deze voorzieningen worden conform BBV artikel 63, sub 8 verrekend met de boekwaarde van leningen en vorderingen en zijn dus te vinden op de debetzijde van de balans.

De algemene reserves kunnen worden ingedeeld in twee categorieën, te weten:

- Reserve(s) zonder specifieke bestemming.
- Reserve(s) om risico's die de provincie loopt, op te vangen.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming (doelstelling) hebben gegeven.

1.2.2. Voorzieningen

Voorzieningen maken deel uit van het vreemd vermogen van de provincie. Ten aanzien van de instelling en opheffing van voorzieningen nauwelijks beleidsvrijheid voor Provinciale Staten bestaat, omdat de vorming hiervan in veel gevallen verplicht voortvloeit uit de bepalingen uit het BBV. Voor de definitie van voorzieningen is binnen het BBV aansluiting gezocht bij het Burgerlijk Wetboek.

Voorzieningen zijn aan te merken als schulden. De basisregel is dat een voorziening gevormd wordt als er verplichtingen en/of verliezen verwacht worden waarvan de omvang onzeker is, maar die wel redelijkerwijs te schatten is.

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die op termijn tot schulden kunnen worden gerekend, zoals garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals groot onderhoud. Voorts kunnen voorzieningen een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen, reorganisaties en dergelijke. Voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, bijvoorbeeld die van vakantieverlof, mogen geen voorzieningen worden gevormd (artikel 44 van het BBV).

Daarnaast kunnen voorzieningen ingesteld worden om heffingen waarvan de besteding in wet- en regelgeving is gelimiteerd onder te brengen.

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Het is daarom niet toegestaan rente toe te rekenen aan voorzieningen (artikel 45 van het BBV). De besteding van voorzieningen is de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. De uitgaven ten laste van voorzieningen worden namelijk al geautoriseerd bij het vormen van de voorzieningen en worden daarom opgenomen in de Jaarrekening en Programmabegroting. De achterliggende gedachte is dat de uitgaven ten laste van de voorzieningen geen keuzevrijheid kennen en dat Provinciale Staten de bestemming niet meer kunnen wijzigen. Volgens het BBV moeten uitgaven rechtstreeks ten laste van de voorzieningen worden geboekt en lopen ze niet via de exploitatie. Als de besteding ook ten laste van de rekening van baten en lasten zou lopen, zou het bedrag namelijk tweemaal als last worden verantwoord. De onttrekkingen worden dus rechtstreeks via de balans afgewikkeld en maken geen deel uit van de exploitatiebegroting/rekening.

1.3 Functies reserves

In deze nota wordt voorgesteld om de reserves te classificeren naar een drietal functies, die hierna worden toegelicht. Deze classificatie helpt om een goed overzicht en inzicht te krijgen in de diversiteit van reserves en de daarin gereserveerde bedragen.

- I. Egaliseren
- II. Sparen en besteding
- III. (Risico)buffer

De volgende functies hebben betrekking op de reserves.

I. Egaliseren

Reserves kunnen worden gevormd om grote schommelingen van de lasten met een incidenteel karakter tegen te gaan en dus de lasten over de jaren heen meer gelijkmatig te verdelen. De jaarlijkse schommelingen worden verrekend met de betreffende reserve.

II. Sparen en besteding

Reserve wordt gebruikt als spaarpot om middelen te sparen die zo meerjarig beschikbaar zijn om te besteden aan o.a. grote en complexe projecten. Zodra de bestemming leidt tot uitgaven, is sprake van een bestedingsfunctie.

III. (Risiko)buffer

De bufferfunctie is de belangrijkste functie van het eigen vermogen. Met name de Algemene reserve dient als bufferfunctie voor het opvangen van eventuele niet voorziene uitgaven of risico's waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd of elders in de begroting geen financiële middelen voor zijn gereserveerd. Een bestemmingsreserve wordt gebruikt om overschrijdingen in (investerings)projecten of programma's op te vangen of voor het opvangen van onverwachte uitgaven. Het gaat hierbij om risico's die niet staan opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2. Kaders voor reserves en voorzieningen

Gebaseerd op de wet- en regelgeving en de functies vindt u in dit hoofdstuk een beschrijving van ons provinciaal kader ten aanzien van onze reserves en voorzieningen.

2.1 Uitgangspunt vorming reserves

Het uitgangspunt voor de vorming van reserves is dat dit zo min mogelijk gebeurt. Het heeft onze voorkeur, en daarmee volgen we de Commissie BBV, om uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk via de jaarlijkse exploitatie te laten verlopen. Dat is namelijk transparant en bevordert de integrale afweging van de inzet van budgetten. Echter, er zijn situaties denkbaar waarin het toch de voorkeur heeft om een reserve in te stellen. Dat kan zijn om te sparen voor toekomstige uitgaven (sparen), grote schommelingen in de lasten tegen te gaan (egalisatiefunctie) of middelen beschikbaar te houden voor onvoorziene uitgaven c.q. risico's (functie (risico)buffer).

Hierna volgen de kaders voor de Algemene reserve en de bestemmingsreserves

2.2 Algemene reserve

De Algemene reserve van de provincie werkt als volgt:

- 1) De Algemene reserve dient als buffer voor financiële tegenvallers waarvoor de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen zijn. Het bedrag dat hiervoor beschikbaar is noemen wij de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit. De algemene regel daarbij is dat tegenvallers in principe dienen te worden gedekt binnen de bestaande middelen van de programma's.
- 2) Jaarrekeningresultaten worden aan de Algemene reserve toegevoegd voordat deze eventueel bestemd worden.
- 3) De Algemene reserve is een hulpmiddel voor het egaliseren van begrotingsruimte over de jaargrenzen heen. Het schuiven van deze budgettaire ruimte is per saldo altijd nul.

Kaders

- Rekeningresultaten worden ten laste/ten gunste van de Algemene reserve gebracht;
- Er is geen bovengrens voor de hoogte van deze reserve, de ondergrens is (hoewel ongewenst) nul;
- Voor het onderdeel Weerstandsvermogen geldt het kader zoals opgenomen in de vastgestelde Kadernota Risicomanagement provincie Groningen.

2.3 Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven. De volgende kaders zijn van toepassing:

2.3.1. Bevoegdheid instelling en onderbouwing

Kaders

- De instelling van een reserve is een bevoegdheid van de Provinciale Staten. Reserves worden daarom alleen ingesteld bij een expliciet besluit van Provinciale Staten; Bij de onderbouwing moet ingegaan worden op:
 - Doelstelling: uit de doelstelling blijkt nut en noodzaak om de reserve in te stellen. Het gaat hier nadrukkelijk om het waarom van de reserve.
 - Functie van de reserve: de functie van een reserve geeft aan wat met de reserve beoogd wordt, bijvoorbeeld een spaarpot, het egaliseren van uitgaven of een (risico)buffer.
 - Toegestane minimum- en maximumstand: om bij voorbaat te voorkomen dat er te veel en te lang geld opgepot wordt, wordt aangegeven wat de minimum- en de maximumstanden zijn. Een minimumstand moet voorkomen dat er reserves met relatief kleine bedragen aangehouden worden. Dit is afhankelijk van het karakter van het betreffende beleidsveld.
 - Voorwaarden voor aanwending (storten en te onttrekken): per reserve worden deze voorwaarden voorgelegd.
 - Afspraken over opheffen van reserves: bij het instellen van de reserve worden afspraken gemaakt over wanneer de reserve opgeheven wordt. Dat kan zijn als de doelstelling behaald is of als gedurende langere periode het minimumbedrag in de reserve zit of als andere afspraken gemaakt worden.
- De provincie hanteert een minimum instellingsbedrag van € 0,5 miljoen.

2.3.2. Vrijval reserves

Kaders

- Als nut en noodzaak van een reserve of van gereserveerde middelen niet onderbouwd kunnen worden, wordt de reserve opgeheven en/ of vallen de gereserveerde middelen vrij ten gunste van de algemene middelen. Dit geldt alleen als de gewenste maximale hoogte van de reserves in zijn totaliteit is bereikt.
- Ook als gelabelde middelen binnen de reserves niet meer nodig zijn, vallen deze in beginsel vrij in de algemene middelen (dit is hieronder bij de functies uitgewerkt). Ook dit geldt alleen als de gewenste maximale hoogte van de reserves in zijn totaliteit is bereikt.
- Bij de Perspectiefnota wordt de inzet van eventuele vrije ruimte afgewogen.

2.3.3. Functie Egaliseren

Voor de reserves met de functie Egaliseren zijn de volgende kaders van toepassing:

Kaders

- De looptijd van een egalisatiereserve is onbepaald;
- De werking van de egalisatiereserve met stortingen en onttrekkingen wordt opgenomen in het instellingsbesluit of in een beleidsnota c.q. P&C-document;
- Egalisatiereserve is altijd groter of gelijk aan 0 en kent geen maximum bedrag.
- Gelabelde bedragen binnen een egalisatiereserve vallen in principe vrij in de algemene middelen als de duur van het daaraan gekoppelde (beleids)programma ten einde is. Als er geen (beleids)programma is gekoppeld aan de egalisatiereserve dan vallen de gelabelde bedragen vrij na 5 jaar.

2.3.4. Functie Sparen en besteden

Voor reserves met de functie Sparen en besteden zijn de volgende kaders van toepassing:

Kaders

- Wanneer er sprake is van een convenant of overeenkomst met partners is de looptijd van de reserve gelijk aan de gemaakte afspraken;
- De reserve is gericht op het bereiken van een specifiek doel en verbonden aan één of meerdere beleidsdoelen uit de doelenboom van de Programmabegroting;
- De spaarfunctie eindigt als het spaardoel is bereikt en over wordt gegaan tot besteding (bestedingsfunctie).
- Voor de reserve wordt een minimum en maximum bedrag bepaald.
- Gelabelde bedragen zullen uitgegeven worden aan het spaardoel. Restanten in de gelabelde bedragen (als de labeling niet geheel wordt uitgegeven) vallen in beginsel vrij in de algemene middelen.

2.3.5. Functie (risico)buffer

Voor de reserves met functie (risico)buffer zijn de volgende kaders van toepassing:

Kaders

- De Algemene reserve is gekoppeld aan het beleid zoals opgenomen in de Kadernota Risicomanagement provincie Groningen.
- Bestemmingsreserve wordt gebruikt om overschrijdingen in (investerings)projecten of programma's op te vangen of voor het opvangen van onverwachte uitgaven. Het gaat om risico's die niet staan opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- Voor de bestemmingsreserves wordt een minimum en maximum bedrag bepaald.
- De gelabelde bedragen zijn nodig voor het afdekken van risico's. Restanten in de gelabelde bedragen (als de labeling niet geheel wordt uitgegeven) vallen in beginsel vrij in de algemene middelen.

Definities

Binnen de Algemene reserve en de bestemmingsreserves wordt onderscheid gemaakt tussen verplichtingen en labelingen. Hiervoor gelden de volgende definities:

- **Definitie verplichte bedragen:**
Het gaat hierbij om juridisch afdwingbare verplichtingen. Verplichte bedragen zijn schriftelijke toezeggingen aan derden tot financiering van een programma, project of tot het uitvoeren van een bepaalde activiteit. Dit betreft de verplichtingen waarvan de prestaties nog in de komende jaren verricht worden en die door derden afdwingbaar zijn.
Een voorbeeld hiervan is het openstellen van een subsidieregeling.

- *Definitie gelabelde bedragen:*

Dit zijn besluiten van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over een uit te voeren programma, project of activiteit waarbinnen nog geen schriftelijke toezegging aan derden plaatsgevonden heeft. Het verschil met verplichte bedragen is dat er nog geen schriftelijke toezeggingen aan derden gedaan zijn, en er dus nog geen juridisch afdwingbare verplichting bestaat. Mogelijk zijn er wel mondelinge toezeggingen gedaan en/ of verwachtingen gewekt.

Voorbeelden zijn:

- Onderhandelingen over een provinciale bijdrage (uit een reserve) zijn gaande en de verwachting is reëel dat deze leiden tot een provinciale bijdrage en/ of overeenkomst. In dit geval heeft de provincie de intentie uitgesproken om een bijdrage te leveren en daardoor zijn verwachtingen gewekt bij derden.
- Om projecten uit te lokken, acquireert de provincie proactief. Daarvoor is het nodig dat middelen beschikbaar zijn bij het starten van gesprekken/ onderhandelingen. Daarmee zijn de middelen wel nodig maar nog niet verplicht.
- Ontwikkelingen die verwacht worden en die van invloed (kunnen) zijn op middelen in een reserve. Deze ontwikkelingen hoeven nog niet vastomlijnd te zijn.
- Bij het labelen van middelen moet aangegeven worden wat de verwachte termijn van de labeling is. Vervolgens wordt elk jaar beoordeeld of er labelingen zijn waarvan de termijn komend jaar afloopt en in hoeverre verlenging van de labeling nodig is.
- Bij de functies van de reserves is aangegeven hoe omgegaan moet worden met het eventueel vrij laten vallen van gelabelde bedragen. Vrijval is alleen aan orde als de gewenste maximale omvang van de reserves in zijn totaliteit is bereikt.

2.4 Kadern voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd op een redelijkerwijs in te schatten risico, dit is conform het BBV regelgeving.

De basisregel voor het vormen van voorzieningen is dat er een verwachte verplichting of verwacht verlies is ontstaan, die in de toekomst tot een uitstroom van middelen zal gaan leiden. Per balansdatum wordt de meest betrouwbare inschatting gemaakt van de verplichting of het verlies en die inschatting wordt verantwoord. De inschatting per balansdatum wordt vergeleken met de vorige stand van de voorziening en het verschil wordt ten laste van het resultaat gedoteerd of valt vrij. Bestedingen gedurende het jaar worden ten laste gebracht van de voorziening, de zogenaamde onttrekkingen. Daarnaast kan een voorziening worden getroffen voor egalisatie van kosten over meerdere jaren. Ontvangen heffingen waarvan de besteding in wet- en regelgeving is gelimiteerd worden toegevoegd aan een voorziening.

Kaders

- Toepassen van het BBV;
- De opname van geplande dotaties aan en onttrekkingen uit de voorzieningen in de begroting wordt gebaseerd op een adequate onderbouwing;
- In de jaarrekening worden de gerealiseerde dotaties en onttrekkingen afgezet tegen de geraamde dotaties en onttrekkingen.

3. Reserves Bereikbaarheid

In de Begroting 2022 is een eerste uitwerking gepresenteerd van de nieuwe reserves Bereikbaarheid. In deze Kaderstellende nota zijn de oude reserves Bereikbaarheid omgevormd naar nieuwe reserves Bereikbaarheid. De reserves Bereikbaarheid zijn terug gebracht van 6 naar 4 reserves. De reserve ESFI is hierbij betrokken omdat het grote raakvlakken heeft met onderdeel Bereikbaarheid. De middelen van deze reserves zijn herverdeeld naar de 4 nieuwe reserves. In bijlage 1 is hier deze uitwerking gepresenteerd. De kaders zoals beschreven in hoofdstuk 2 gelden uiteraard ook voor deze reserves. Tot slot wordt opgemerkt dat de nieuwe reserves Bereikbaarheid beter aansluiten bij de te realiseren doelen Bereikbaarheid.

4. Informatievoorziening en beheersing

4.1 Accountantscontrole

Het verloop van de reserves en voorzieningen wordt elk jaar meegenomen in de accountantscontrole op de jaarrekening.

4.2 Wijziging doel, duur of bestemming

Provinciale Staten besluiten, met in achtneming van artikel 5, tweede lid, over bestedingen ten laste van de Algemene reserve en bestemmingsreserves bij de vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen of de jaarstukken.

Jaarlijks analyseren wij bij het opstellen van de jaarrekening of de door Provinciale Staten ingestelde bestemmingsreserves nog noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor deze zijn ingesteld. Daarbij wordt ook beoordeeld of de in de reserve opgenomen middelen voldoende toereikend zijn om de beoogde doelstellingen te realiseren. Deze actualisatie kan leiden tot een voorstel aan Provinciale Staten tot afoming of aanvulling van het saldo van een bestemmingsreserve, verlenging van de duur van of omzetting of opheffing van een bestemmingsreserve. Provinciale Staten nemen hierover een besluit.

Vrijvallende middelen uit de reserve vallen onder de algemene middelen en kan voor wat betreft de aanwending opnieuw ter besluitvorming worden voorgelegd aan Provinciale Staten. Vrijval is alleen aan de orde als de gewenste maximale hoogte van de reserves in zijn totaliteit is bereikt.

4.3 Informatievoorziening en beheersing

In de Jaarrekening wordt een overzicht gegeven van elke reserve en voorziening en de voorgestelde toevoegingen en onttrekkingen daaraan.

Per reserve wordt ingegaan op de volgende aspecten:

- Functie
- Doel/nut en noodzaak
- Voorwaarden van aanwending
- Bestedingsplan
- Ontwikkelingen
- Saldo ultimo boekjaar (inclusief verplichtingen, gelabeld en vrije ruimte)
- Toets labeling
- Minimum en maximum stand van de reserve.

Bij Bestedingsplan en Ontwikkelingen wordt ingegaan op het volgende:

- Waarom dienen de middelen nog steeds meerjarig gereserveerd te worden.
- Waarom kan de reguliere begroting niet gebruikt worden voor deze middelen.

Naast bovenstaande wordt bij de Begroting een doorkijk gegeven over het verwachte saldo van de reserves en voorzieningen voor de komende vier jaar.

NB: In de bijlagen is op basis van de Jaarstukken 2021 een uitwerking gegeven wat als basis kan dienen voor de analyse bij toekomstige Jaarstukken.

5. Financiële gevolgen

1. Binnen de reserve Compensatie dividend Essent is ultimo 2021 een vrije ruimte aan de orde van € 6.762.111. Dit bedrag wijzigt als volgt:
 - a. Bij de Jaarstukken 2021 is besloten om € 2,1 miljoen vanuit het rekeningresultaat toe te voegen aan deze reserve.
 - b. Voorgesteld wordt om de labeling van € 5 miljoen binnen de reserve Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten ter afdekking van het risico Oostpolder om te zetten naar een labeling van € 5 miljoen binnen de reserve Compensatie dividend Essent. Dit in lijn met de Voorzitter het verhogen van het investeringskrediet aankoop gronden uitbreiding Eemshaven (K24284).

Bovenstaande betekent dat er sprake is van een vrije ruimte in de reserve Compensatie dividend Essent van afgerond € 3,9 miljoen. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat in de Perspectiefnota 2023 wordt voorgesteld om ook de extra dividend opbrengsten Enexis toe te voegen aan deze reserve. In totaal gaat het om een meevaller van € 3,6 miljoen (2022: € 1,3 miljoen en 2023: € 2,3 miljoen).

2. De ESFI reserve (€ 5,73 miljoen) wordt opgeheven en herverdeeld. De herverdeling is als volgt:
 - a. De gereserveerde middelen sparen ringwegen ad € 3.017.419 toevoegen aan de Reserve Investerings.
 - b. De middelen voor infrastructurele projecten, inclusief investeringsbudget Lauwersmeer/-oog en de vrije ruimte van in totaal € 291.475 naar de Reserve Investerings in infrastructuur.
 - c. De middelen voor de bijdrage aan de RGA ad € 2.426.020 toe te voegen aan de Algemene reserve.
3. De minimum en maximum bedragen worden:

Reserves	Minimum	Maximum	Toelichting
1. Algemene reserve	€ 26,7 miljoen	€ 26,7 miljoen	Risicofunctie (minimum en maximum bedrag) en egalisatiefunctie
2. Compensatie dividend Essent	€ 100 miljoen	N.v.t.	Spaarfunctie. Maximum is bepaald o.b.v. gemaakte afspraken.
3. Leefbaarheid krimpgebieden	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
4. Programma Landelijk Gebied	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
5. Bodem en Ondergrond	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
6. Wabo	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
7. ESFI	€ 0	N.v.t.	Wordt opgeheven
8. Provinciale Meefinanciering	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
9. Overboeking kredieten	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
10. Afschrijvingen	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
11. Automatisering	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
12. AKP	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
13. Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten	€ 38 miljoen	€ 42,6 miljoen	Risicofunctie. Expliciet aandachtspunt extern onderzoek Weerstandsvermogen
14. Exploitatie openbaar vervoer, innovatieve en overige maatregelen	€ 16,1 miljoen	€ 45 miljoen	Deel spaar en bestedingfunctie: Aanvulling vanuit bestaande middelen bereikbaarheid
15. Reserve Investerings in infrastructuur	€ 22 miljoen	€ 301 miljoen	Spaar/ bestedingfunctie: Maximum is afhankelijk van projectenportefeuille obv investeringsbesluiten
16. Beheer en onderhoud wegen en waterwegen	€ 0	N.v.t.	Egalisatiefunctie
17. Cofinancieringsfonds	€ 15 miljoen	€ 30 miljoen	Voor de start van het fonds geldt een minimum van € 15 miljoen. Vooralsnog is het streven om toe te werken naar een fonds van € 30 miljoen.

NB: Conform de kaders kent de egalisatiefunctie een minimum stand van € 0 en geen maximum stand. Bij de risicofunctie zijn de standen gebaseerd op afspraken en verplichtingen. Dit geldt ook voor de spaarfunctie.

4. De omvorming van de reserves Bereikbaarheid is budgettair neutraal verlopen.
5. Binnen de reserve Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten zal een labeling opgenomen worden van € 10 miljoen ter afdekking van het risico prijsstijgingen wereldeconomie (Perspectiefnota 2023).
6. De reserve Cofinancieringsfonds wordt geïntroduceerd met een bedrag van € 15 miljoen waarvoor € 10 miljoen beschikbaar is gesteld vanuit stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent) en € 5 miljoen vanuit de begrotingsruimte (Perspectiefnota 2023).
7. De reserves met een risicofunctie worden betrokken bij het extern onderzoek naar de omvang van het minimaal benodigde weerstandsvermogen (vindt plaats in het najaar van 2022).

Bijlage 1: Uitwerking van de reserves

Onderstaand is per reserve een uitwerking gegeven op basis van de kaders. De aspecten zoals zijn weergegeven in paragraaf 4.3. zijn hierbij betrokken. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de indeling naar verplicht en gelabeld niet geheel aansluit op de Jaarrekening 2021 omdat nu strikt de definities van deze Kaderstellende nota zijn gehanteerd. Bij reserves met meerdere functies is het saldo 2021 verdeeld over deze functies. Dit geldt ook voor de verplichtingen en labelingen. Op deze wijze is inzicht gegeven in wat "hard" is per functie van de reserve en wat "minder hard" is, maar wel op den duur nodig lijkt. Voor de exacte definities wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

De uitwerking is gemaakt in een standaard model, die we jaarlijks bij de Begroting en Jaarstukken gaan hanteren.

Algemene reserve

De *algemene reserve* is een verplichte reserve. De doelen voor deze reserve zijn in paragraaf 2.1 van deze kaderstellende nota weergegeven.

1. Algemene reserve	
Ingesteld per	Niet exact bekend
Soort	Algemene reserve (verplicht)
Functie	(risico)buffer, jaarrekeningresultaten vóór bestemming en egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Risicofunctie:</i> Het doel van deze reserve is o.a. om middelen te reserveren ter dekking van risico's (het incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit). Conform de Kadernota Risicomanagement inventariseren, kwalificeren en kwantificeren wij twee keer per jaar de risico's ter bepaling van het minimaal benodigde weerstandsvermogen (Jaarrekening en Begroting). Tevens heeft de reserve als doel middelen te reserveren voor het eigen risico WAO. <i>Jaarrekeningresultaten:</i> Vóór bestemming en besluitvorming hierover wordt het resultaat "geparkeerd" in de algemene reserve. <i>Egalisatiefunctie:</i> Het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Risicofunctie:</i> Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers in relatie tot de risico's die opgenomen zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Jaarrekeningresultaten komen ten laste van respectievelijk ten gunste van deze reserve. <i>Egalisatiefunctie:</i> Activiteiten waarvoor bij afzonderlijk besluit tijdelijk middelen zijn toegevoegd aan deze reserve (overboeking kredieten, herschikking begrotingsruimte, reserveringen uit rekeningresultaat).
Bestedingsplan	<i>Risicofunctie:</i> n.v.t. <i>Egalisatiefunctie:</i> n.v.t.
Ontwikkelingen	<i>Risicofunctie:</i> De ontwikkelingen worden kwalitatief en kwantitatief weergegeven in de Jaarrekening en de Begroting (in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing). <i>Egalisatiefunctie:</i> De mutaties op de algemene reserve bestaan voornamelijk uit overboeking en herschikkingen van de begrotingsruimte. De mutaties zijn conform de begroting.
Saldo ultimo 2021	€ 66.025.812 ((risico)buffer € 26.745.656; egalisatiefunctie € 39.280.157 - o.a. doorschuiven begrotingsruimte o.b.v. Najaarsmonitor)
Verplichtingen	€ 300.073 (egalisatiefunctie)
Gelabeld	€ 65.725.740 ((risico)buffer € 26.745.656; egalisatiefunctie € 38.980.084 - o.a. doorschuiven begrotingsruimte o.b.v. Najaarsmonitor))
Toets labeling	Voor risicofunctie: Betreft de gelabelde reservering middelen WAO eigen risico. Vrijval niet aan de orde.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>(risico)buffer:</i> Het minimum bedrag en het maximum bedrag worden bepaald op basis van de inventarisatie van de risico's welke staan opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Jaarrekening en Begroting. <i>Egalisatiefunctie:</i> De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. De reserve wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum.

Bestemmingsreserves

Wij verwachten dat bestemmingsreserves altijd nodig zullen zijn, omdat het niet altijd mogelijk is om uitgaven en inkomsten in de tijd goed te begroten, omdat buffers nodig blijven en omdat het nodig kan zijn om te sparen voor toekomstige grote uitgaven.

2. Compensatie dividend Essent	
Ingesteld per	Jaarrekening 2010
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Spaarfunctie:</i> De reserve Compensatie dividend Essent is na de verkoop van de aandelen Essent in 2009 ingesteld ter compensatie van het weggefallen dividend. Bij de verkoop van de aandelen Essent is afgesproken dat een bedrag van € 100 miljoen eeuwigdurend in stand moest blijven zodat de rente over dit "stamkapitaal" als compensatie van het dividend kon dienen.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Spaarfunctie:</i> Bij de Kadernota 2021-2025 hebben PS besloten voor deze reserve een minimum bedrag van € 100 miljoen vast te stellen. Hierbij hebben PS tevens criteria vastgesteld om middelen te kunnen onttrekken. Het gaat hierbij om criteria die gericht zijn op het leveren van een bijdrage aan een langjarig en duurzaam effect voor de toekomst van Groningen. <i>Inhoudelijke criteria:</i> • Moet passen in het beleid van de provincie Groningen • Moet bijdragen aan het realiseren van duurzame en toekomstbestendige provinciale doelen met een aantoonbaar langjarig rendement • Heeft tot doel de negatieve effecten van majeure onvoorziene gebeurtenissen (vergelijkbaar met corona), die substantieel impact hebben op de realisatie van provinciale doelen, te mitigeren • Wordt ingezet op initiatieven die robuust zijn • Wordt ingezet op initiatieven met een bovenlokaal karakter • Wordt niet ingezet voor personele knelpunten, maximaal 5% van benodigde bedrag is voor personele kosten • Wordt niet ingezet voor bijdragen in exploitaties (dit om bijdragen met een structureel karakter te voorkomen) <i>Financiële criteria:</i> • Wordt als cofinanciering ingezet om (meer) bijdragen van derden te genereren • Wordt ingezet ter dekking van incidentele kosten en dus niet voor structurele kosten • Het dient te gaan om substantiële kosten met een ondergrens van € 1,0 miljoen • Kan niet uit reguliere budgetten uit de begroting of uit de reserves gedekt worden • Uitnamen worden getoetst aan twee parameters, te weten omvang van de uitname en het dan geldende rentepercentage. Op basis hiervan wordt aan PS per uitname een onderbouwd voorstel voorgelegd.
Bestedingsplan	<i>Spaarfunctie:</i> n.v.t.
Ontwikkelingen	<i>Spaarfunctie:</i> • In Voorjaarsnota 2016 is besloten om de voorziening Blauwestad te dekken uit deze reserve. Tevens is besloten dat de vrijval van de voorziening vanuit de toekomstige Grondexploitatie Blauwestad terug gaat naar de reserve. Hetgeen betekent dat de aankomende jaren nog ruim € 20 miljoen terug vloeit naar de reserve. • Ook zijn voor de zgn. Marketingkosten Blauwestad tijdelijke middelen onttrokken uit deze reserve. Hiervan moet nog € 3,8 miljoen worden teruggestort. • In de Voorjaarsnota 2017 is de dekking van de investering in de toekomst van Groningen Airport Eelde en het bijbehorende compensatiepakket vastgesteld. Hierbij is besloten om een bedrag van € 14,8 miljoen voor te financieren vanuit deze reserve. Het grootste gedeelte van dit bedrag is reeds onttrokken. Een bedrag van ca. € 3,2 miljoen wordt de aankomende jaren nog onttrokken. Met PS is tevens afgesproken om de bijdrage uit het stamkapitaal weer aan te vullen uit toekomstige rekeningresultaten. Conform eerdere jaren is bij de Jaarrekening 2021 besloten om vanuit het rekeningresultaat 2021 een bedrag van € 2,1 miljoen toe te voegen aan de reserve. Er resteert dan nog een aan te vullen bedrag van ca. € 6,3 miljoen. • Bij de besluitvorming over het investeringskrediet aankoop gronden uitbreiding Eemshaven is ingestemd om het afwaarderingsrisico voor een

	bedrag van € 9 miljoen voor te financieren uit deze reserve (voordracht: 2021-067945). Dit gelabelde bedrag zit nog in de reserve. • Bij de Begroting 2022 is besloten om een bedrag van € 5 miljoen te labelen voor het volgende college. Ook dit bedrag zit nog in de reserve. • Op basis van de Kadernota 2020-2024 en de begroting 2022 wordt in de periode 2022 t/m 2024 nog ongeveer € 23,4 miljoen onttrokken aan deze reserve. Dit ter compensatie van lagere dividendinkomsten Enexis (Kadernota 2020 - 2024) en ter dekking van het coronafonds (Begroting 2022). De dividendinkomsten Enexis 2022 en 2023 zijn € 3,6 miljoen hoger dan begroot. Bij de Perspectiefnota 2023 wordt voorgesteld dit bedrag terug te storten in deze reserve.
Saldo ultimo 2021	€ 147.404.346 (spaarfunctie)
Verplichtingen	€ 26.642.235 (spaarfunctie)
Gelabeld	€ 114.000.000 (spaarfunctie)
Toets labeling	Is voor langere tijd gelabeld omdat het stamkapitaal in principe eeuwigdurend beschikbaar moet blijven om met de hoofdsom inkomsten (lees: rendement) te genereren.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 6.762.111 ultimo 2021. Bij de Jaarrekening 2021 is besloten om vanuit het rekening resultaat € 2,1 miljoen (terug) te storten in deze reserve. Zie ook toelichting GAE bij ontwikkelingen. Daarmee wordt de vrije ruimte € 8.862.111. Hierop moet € 5 miljoen in mindering gebracht worden vanwege extra labeling voor aankoop gronden uitbreiding Eemshaven (deze labeling zat eerst in de "oude" reserve Afkoopsom (water)wegen). Deze correctie ligt in lijn met afspraken die zijn gemaakt. Dan resteert een vrije ruimte van ca. € 3,9 miljoen.
Minimum - maximum standen	<i>Spaarfunctie:</i> € 100 miljoen wordt als ondergrens aangehouden, conform besluitvorming Kadernota 2021-2025. Een maximum stand is niet opportuun omdat de gedachte is ruimte te hebben door het surplus op de ondergrens van € 100 miljoen in te kunnen zetten voor bijdragen aan een langjarig en duurzaam effect voor de toekomst van Groningen. Rekenkundig is de stand van de reserve op de lange termijn € 151,7 miljoen. Dit is berekend op basis van de stand ultimo 2021 en de bedragen die de aankomende jaren nog worden onttrokken en terugvloeien o.b.v. bestaande afspraken (zie ontwikkelingen).

3. Leefbaarheid krimpgebieden

Ingesteld per	2011
Soort	Bestemmingsreserve
Functie:	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Aanleiding om in het jaar 2011 de reserve Leefbaarheid Krimpgebieden in het leven te roepen was om voor de periode 2011-2020 een egalisatiemiddel te hebben voor de uitvoering van de Subsidieregeling Leefbaarheid Krimpgebieden 2011-2020 (het voorkomen en oplossen van de negatieve effecten van bevolkingsdaling). De egalisatie betrof ten eerste de in 2011 ontvangen middelen van het Rijk. In één bedrag van € 14,75 miljoen hebben we die ontvangen als bijdrage in Financieel Arrangement Eemdelt. Ten tweede betrof het ISV3-budgetten t/m 2014 ten behoeve van datzelfde financieel arrangement. Al deze middelen moesten beschikbaar worden voor de gehele duur van de subsidieregeling en dat is gebeurd door middel van de reserve. Lopende de subsidieregeling is de reserve tevens benut om het grillig verloop van de uitgaven behorende bij de opgave (het voorkomen en oplossen van de negatieve effecten van bevolkingsdaling) te egaliseren. Het gaat om vraagstukken op het terrein van wonen, onderwijs, zorg, cultuur, gezondheid, sociaal economische vitalisering, kwetsbare groepen en voorzieningen. Deze reserve is enerzijds ter ondersteuning van de uitvoering van de woon- en leefbaarheidsplannen die door de regio's zijn opgesteld. Anderzijds door het stimuleren en ondersteunen van innovatieve projecten en experimenten. Deze moeten gerelateerd zijn aan de krimp en worden aangedragen vanuit de samenleving. Ook dragen ze bij aan de doelen zoals genoemd in de Agenda Krimpbeleid Provincie Groningen 2015-2020. In jaren van onderbesteding voegden we het restant toe aan de reserve. De onderliggende subsidieregeling Leefbaarheid krimpgebieden is per eind 2020 afgelopen (krimpprogramma 2011 - 2020 met de gelijknamige subsidieregeling).
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Voorwaarde voor aanwending is dat de middelen worden ingezet voor het bereiken van doelen van de subsidieregeling en het behalen van de beleidsdoelen inzake Leefbaarheid Krimpgebieden.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Voor 2022 hebben we voor € 175.000 aan bestedingen begroot en voor 2023 € 100.000. Een bedrag van € 41.000 is meegenomen in de

	begroting voor eventueel niet aan ons terugbetaalde leningen. De begroting en wijzigingen daarop vormen het bestedingsplan
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De reserve heeft geen egalisatiefunctie meer die met de subsidieregeling Leefbaarheid Krimpgebieden te maken heeft. De subsidieregeling reserve Leefbaarheid Krimpgebieden is per eind 2020 geëindigd. De nu nog in de reserve aanwezige middelen betreffen voor een deel de dekking voor nog lopende verplichtingen van de subsidieregeling en voor het toevoegen van middelen aan beleidskredieten. Wij zien reden om de reserve aan te houden. Wij zien het behoud van de leefbaarheid in gebieden met bevolkingsdaling als een majeure opgave, die de komende jaren extra inzet vereist omdat de huishoudingsdaling en vergrijzing verder gestalte krijgen in onze krimpregio. De middelen in deze reserve kunnen in dit kader als labeling worden gezien om de opgave inzake leefbaarheid in krimpgebieden te realiseren zoals verwoord in het uitvoeringsprogramma Leefbaarheid 2020-2023.
Saldo ultimo 2021	€ 713.576 (egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 713.576 (egalisatiefunctie)
Toets labeling	Een bedrag van € 41.000 is voor langere tijd gelabeld. Het gaat hier om leningen.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum.

4. Programma Landelijk Gebied (PLG)

Ingesteld per	2013
Soort	Bestemmingsreserve
Functie:	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het meerjarenprogramma PLG 3 heeft jaarlijkse kredieten die aangewend worden voor het bereiken van onze beleidsdoelen. Met het meerjarenprogramma landelijk gebied geven we invulling aan onze provinciale kerntaak op het gebied van natuur en landschap. In jaren waarin deze kredieten niet toereikend zijn voor de bestedingen onttrekken we middelen aan de reserve PLG, overschotten storten we in de reserve. Het PLG richt zich op de volgende thema's: • Behoud en ontwikkeling landschap; • Behoud en ontwikkeling natuur (o.a. realiseren Natuurnetwerk Nederland); • Beleven en bijdragen aan natuur en landschap; • Versterken van de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied (LEADER).
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Voorwaarde voor aanwending is dat de middelen worden ingezet voor het bereiken van PLG-doelen. Deze doelen/voorwaarden zijn vastgelegd in "Mooi Grunn - programma landelijk gebied 3 2017 - 2027". Het gaat om financiering van met name: • Verwerven en inrichten • Natuur en Landschapsbeheer • Monitoring natuur en landschap • Natura 2000 en PAS • Biodiversiteit en Faunafonds LEADER programma.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het " Mooi Grunn - programma landelijk gebied 3 2017 - 2027" is de basis voor het bestedingsplan. Van invloed zijn de Beleidsnota's Natuur, de Natuurvisie Groningen en de jaarlijkse Kadernota's.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het saldo van de reserve gaat hoofdzakelijk ingezet worden voor het per eind 2027 realiseren van het Natuurnetwerk (NNN). Jaarlijks maken we tezamen met Prolander een inschatting van de benodigde middelen voor de restantopgave voor de realisatie van het Natuurnetwerk in Groningen. De inschatting in 2021 was dat nog ca. € 10 miljoen niet gedekt was en dat we deze nog moesten invorderen. Voor de zomer maken wordt samen met Prolander een nieuwe inschatting gemaakt op basis van de actuele prijsontwikkelingen. Stijgende druk op de grondmarkt heeft een grote invloed op de kosten.
Saldo ultimo 2021	€ 51.371.877 (egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 24.434.929 (egalisatiefunctie)
Gelabeld	€ 26.936.948 (egalisatiefunctie)

Toets labeling	Bij de overdracht van de verantwoordelijkheid van rijk naar provincies voor het realiseren van het NNN hebben we budget en gronden overgekregen van het rijk. Dit is meer dan vijf jaren geleden maar het spreekt voor zich dat we deze budgetten en gronden nodig hebben. Het programma landelijk gebied loopt t/m 2027. In principe vallen de resterende middelen dan vrij ten gunste van de algemene middelen.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren. De middelen zijn benodigd voor het realiseren van PLG 3 in de periode t/m 2027 Hierbij wordt opgemerkt dat meer middelen zijn benodigd dan nu reeds beschikbaar zijn in de reserve. Er wordt vanuit gegaan dat met de jaarlijkse voeding vanuit de budgetten en de verkoop opbrengst gronden de benodigde middelen beschikbaar zullen zijn.

5. Bodem en ondergrond (voorheen: Bodemsanering)

Ingesteld per	Begin jaren '90
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het betreft het volledige Meerjarenprogramma Ondergrond & Bodem 2020-2025. Dit betreft dus alle bodemsaneringsactiviteiten zoals voormalige gasfabrieken, spoedlocaties, waterbodems, stortplaatsen en overige locaties. Daarnaast heeft de provincie in het Meerjarenprogramma Ondergrond & Bodem 2020-2025 de volgende ambitie uitgesproken: <i>"Efficiënt en duurzaam bodembeheer in de provincie Groningen te realiseren. Duurzaam bodembeheer is het zodanig beheren en gebruikmaken van de bodem dat de gezondheid van mens, dier en plant worden beschermd en de functionele eigenschappen van de bodem blijven behouden, terwijl er tegelijkertijd ruimte is voor maatschappelijke ontwikkelingen"</i> . De provincie is wettelijk bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming (Wbb) als het gaat om bodemsaneringen van spoedlocaties en is daarom verplicht om maatregelen te nemen zodra er risico's (humane-, ecologische- en of verspreidingsrisico's) aan de orde zijn. Deze reserve is daarvoor het vangnet. Daarnaast worden uit de reserve bodemsanering projecten vanuit de ondergrond gefinancierd zoals het stimuleren van projecten op het gebied van bodemenergie.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Middelen worden aangewend in het kader van Wet- en regelgeving (Wbb) en/of Meerjarenprogramma Bodem & Ondergrond 2020-2025 (MJP).
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> In 2022 zijn de volgende bestedingen begroot: - 2,1 mln voor de sanering van De Eendracht Appingedam; - 1,0 mln voor de sanering van de voormalige gasfabriek Bedum; - 0,25 mln voor de sanering van de voormalige gasfabriek Stadskanaal; - 0,233 mln voor het uitvoeren van het programma 2020-2025; - 0,168 mln voor de sanering van de voormalige gasfabriek Pekela; - 0,497 mln aan overige 'kleinere onttrekkingen'.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De verplichtingen betreffen toezeggingen tot bijdragen in project in relatie tot bodem- en ondergrond. Aangezien de uitvoering van deze projecten over het algemeen veel voorbereiding vergt vindt de uitvoering en daarmee de besteding vaak in latere jaren plaats. In 2021 is er meer onttrokken dan begroot als gevolg van hogere kosten bij de bodemsanerings-projecten. Op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt (waarschijnlijk per 1 januari 2023) zal de Wet bodembescherming vervallen. De taken van het bevoegd gezag voor Bodem zullen worden overgedragen aan de gemeenten en de provincie blijft bevoegd gezag voor grondwater en de zogenaamde overganglocaties en de adviesrol behouden inzake de activiteiten in de diepe ondergrond. Het ministerie is momenteel met VNG en IPO in discussie over de verdeling van de gelden. De provincie zal in ieder geval minder financiële middelen ontvangen dan voorgaande jaren. In 2022 worden aanvragen gedaan voor middelen van het rijk voor bodemsaneringsprojecten, welke nu in voorbereiding zijn.
Saldo ultimo 2021	€ 9.448.631 (Egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 3.938.475 (Egalisatiefunctie)
Gelabeld	€ 5.510.156 (Egalisatiefunctie)
Toets labeling	De gelabelde middelen zijn onderdeel van de uitvoering van het totale meerjarenprogramma Bodem & Ondergrond 2020-2025 en het bestedingsplan. Daarnaast zijn middelen gereserveerd voor algemene opkomende saneringen. Als

	gevolg van de complexiteit van de bodemsaneringsactiviteiten en procedures daaromtrent zijn bedragen voor langere tijd gelabeld, bijvoorbeeld de sanering van 'De Eendracht Appingedam'. In 2020 is de landelijke afspraak gemaakt dat de start van de bekende (aankomende) saneringen dient te zijn gemaakt (tijdelijke beveiligingsmaatregelen). De daadwerkelijke sanering van een locatie kan dan wel verder in de tijd zijn gepland, maar de toekomstige sanering is dan voorzien.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

6. Wabo

Ingesteld per	2010
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het doel van de reserve is het egaliseren van tekorten en overschotten van de heffing van de leges Wabo.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Voor zover de kosten van uitvoering aan de Wabo leges gerelateerd zijn, kunnen deze worden verrekend met de ontvangen leges. Het verschil tussen leges gerelateerde kosten en legesopbrengsten zal jaarlijks worden verrekend met de egalisatiereserve.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> n.v.t. betreft een egalisatie voor Wabo-leges
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De jaarlijkse opbrengsten uit de Wabo-leges blijven afhankelijk van de vraag naar vergunningen vanuit de markt. Hierdoor zijn de opbrengsten moeilijk in te schatten. Bij de Rekening 2019 is € 0,1 miljoen gestort in de reserve. We gaan er vooralsnog van uit dat de opbrengsten en kosten budgettair neutraal zijn. Mocht er een structureel overschot ontstaan in de legesopbrengsten ten opzichte van de gemaakte kosten, is dit in eerste instantie aanleiding om de legestarieven te herzien. Dit zal dus niet leiden tot een grote groei van de egalisatiereserve. Naar verwachting zal per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treden. De Wabo wordt hierin opgenomen. Aanvragers van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 eerste lid onder a en artikel 5.1 tweede lid, onder a, van de omgevingswet, voor het bouwen van een bouwwerk, zullen op gelijke wijze als nu in de Wabo worden belast tegen een tarief afhankelijk van de bouwsom. Hierdoor verandert de werking van deze reserve niet. Wel zullen we na invoering voorstellen de naam van de reserve te wijzigen in Reserve Omgevingswet.
Saldo ultimo 2021	€ 0
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 0
Toets labeling	Niet van toepassing
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

7. Economische, Sociale en Fysieke Infrastructuur (ESFI)

Ingesteld per	1999
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Spaarfunctie:</i> Het oorspronkelijk doel van de bestemmingsreserve was om bijdragen te kunnen verstrekken in projecten voor een duurzame regionale ontwikkeling en het kunnen realiseren van eigen investeringsprojecten op het gebied van economische, sociale en fysieke infrastructuur. De bestemmingsreserve ESFI had een spaarfunctie voor verschillende uitvoeringsprogramma's. De reserve wordt gebruikt voor dekking van uitgaven in de programma's Ruimte en water, Bereikbaarheid, Economie en Cultuur en maatschappij.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Spaarfunctie:</i> Het project heeft betrekking op een incidentele aard en nagelvaste investeringen.

Bestedingsplan	<i>Spaarfunctie:</i> Bestedingsplannen zijn er geweest voor de projecten waarover is besloten en die gevoed worden uit deze reserve, bijvoorbeeld voor het investeringskrediet Lauwersmeer/Lauwersoog. Nu niet meer van toepassing en geen bestedingsplan aanwezig.
Ontwikkelingen	<i>Spaarfunctie:</i> De (incidentele) voeding van deze reserve is nagenoeg volledig besteed aan de projecten. Voor het onderwerp Ringsparen is er nog wel sprake van een jaarlijkse voeding. Wij stellen nu voor om Ringsparen onder te brengen in de reserve Investerings in infrastructuur. Ook de overige bedragen met betrekking tot infrastructurele projecten en het investeringsbudget Lauwersmeer/-oog brengen we onder in de reserve Investerings in infrastructuur. Tot en met 2023 vindt vanuit ESFI nog dekking plaats voor de bijdrage aan de Regio Groningen Assen. Daarna stopt die voeding uit ESFI en wordt het budget voor RGA volledig gedekt uit de algemene middelen. De in deze reserve opgenomen middelen willen we toevoegen aan de Algemene reserve.
Saldo ultimo 2021	€ 5.734.914 (spaarfunctie)
Verplichtingen	€ 4.959.221 (spaarfunctie)
Gelabeld	€ 771.399 (spaarfunctie)
Toets labeling	De gelabelde middelen ringwegen worden sinds 2008 gespaard in deze reserve. De gelabelde bedragen voor nagekomen kosten wegen en waterwegen sedert 2012. De middelen RGA zijn sinds 2013 verplicht op basis van de gesloten overeenkomst.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 4.294
Minimum - maximum standen	<i>Spaarfunctie:</i> Reserve wordt opgeheven geen min-max standen meer van toepassing.

Wij stellen voor om de ESFI reserve op te heffen en te herverdelen. De middelen in de reserve ESFI willen wij als volgt verdelen:

- De gereserveerde middelen sparen ringwegen ad € 3.017.419 toevoegen aan de Reserve Investerings in infrastructuur.
- De middelen voor infrastructurele projecten, inclusief investeringsbudget Lauwersmeer/-oog en de vrije ruimte in totaal € 291.475 naar Reserve Investerings in infrastructuur.
- De middelen voor de bijdrage aan de RGA ad € 2.426.020 toe te voegen aan de Algemene reserve.

8. Provinciale Meefinanciering	
Ingesteld per	2007
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het provinciaal ruimtelijke-economisch stimuleringsbeleid heeft als doel het realiseren van een versterkte duurzame groei van economie en werkgelegenheid. Uitgangspunt daarbij is dat dit plaatsvindt in combinatie met het behoud of het verbeteren van de fysieke (leef)omgeving. Met betrekking tot de invulling van het stimuleringsbeleid wordt een voorkeur uitgesproken voor projecten met een aantoonbare spin-off richting het regionale mkb, voor projecten die bijdragen aan de regionale kennisinfrastructuur of voor projecten die bijdragen aan de versterking van de kwaliteit van het landelijk gebied. Het gaat bijvoorbeeld om mee te kunnen financieren aan belangrijke Europese programma's zoals het Just Transition Fund (JTF, Fonds voor een rechtvaardige transitie), Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO), Interreg, POP3, Europese kaderprogramma's en landelijke topsectoren beleid en regionale programma's zoals het Waddenprogramma en mogelijk in de komende jaren het Nationaal Programma Groningen. Overeenkomstig de systematiek van provinciale meefinanciering vindt een storting in de reserve plaats indien het jaarlijkse krediet niet volledig besteed wordt. Indien het jaarkrediet ontoereikend is, vindt een aanvulling plaats vanuit de reserve. In de 10-jarige prognose van de reserve wordt ervan uitgegaan dat het krediet provinciale meefinanciering jaarlijks volledig ingezet gaat worden. Doel van het egalisatiedeel is het opvangen van het grillig verloop van de uit deze reserve toegekende middelen.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het dient in beginsel te gaan om projecten die ruimtelijke-economische ontwikkelingen in de provincie duurzaam versterken en die ook uit een van de volgende subsidiekaders worden gefinancierd (en dus passen

	binnen/voldoen aan doelstellingen/criteria die voor een belangrijk deel ook door ons zijn onderschreven): • JTF, OP EFRO, MKB Innovatie en Topsectoren (MIT); • Interregprogramma's; • Waddenprogramma's; • EU-POP; • RSP-Ruimtelijk Economisch Programma (REP) • Europese Visserijprogramma; • Eventuele nieuwe ruimtelijk-economisch relevante subsidieprogramma's; • Overige projecten van voldoende bestuurlijk belang, die zonder provinciale cofinanciering niet van de grond komen. Op programmaniveau is een minimum bijdrage uit de regio verplicht, op projectniveau geldt dit niet altijd. Projecten die het best passen binnen de provinciale beleidsdoelen en voldoen aan de criteria die uw Staten in uw vergadering van 24 juni 2009 voor kennisgeving hebben aangenomen (brief en nota). Het betreft de volgende criteria: effectiviteit, 'value for money', kostenefficiëntie, marktfalen, risico's en legitimiteit. Deze criteria gelden voor zowel materiële kosten als voor proceskosten.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Bestedingsplan wordt gevormd door de 10-jarige prognose van de reserve waarbij ervan uitgegaan wordt dat het jaarlijks beschikbare krediet volledig wordt ingezet. De meefinanciering vindt plaats aan die programma's en projecten die voldoen aan de vastgestelde voorwaarden voor aanwending.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De reserve is noodzakelijk om mee te kunnen financieren aan belangrijke Europese programma's zoals het Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO), Interreg, POP3, Europese kaderprogramma's en landelijke topsectoren beleid en regionale programma's zoals het Waddenprogramma en mogelijk in de komende jaren het Nationaal Programma Groningen. REP projecten RSP zijn projecten in het kader van economische structuurversterking. Het provinciaal aandeel in de financiering hiervan is daarom niet ondergebracht in de reserve investeringen in infrastructuur, maar in de reserve provinciale meefinanciering".
Saldo ultimo 2021	€ 14.935.850 (egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 2.184.990 (egalisatiefunctie)
Gelabeld	€ 12.750.860 (egalisatiefunctie)
Toets labeling	De gelabelde bedragen hebben met name betrekking op reeds toegekende middelen aan programma's, zoals voor cofinanciering voor Europese Fondsen (POP, Veenkoloniën), Groninger Ondernemersregeling en de Verordening Innovatieve Ambities (VIA), waarbij de komende jaren vanuit deze programma's daadwerkelijk middelen aan subsidieprojecten worden toegekend.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> De minimale omvang van de reserve kan op 0 gesteld worden omdat een reserve niet negatief mag en kan zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

9. Overboeking kredieten

Ingesteld per	2013
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het waarborgen van kredieten na de jaarovergang voor de continuïteit in de uitvoering van beleid en het realiseren van de maatschappelijke ambities
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> • Niet bestede eenmalige middelen die beschikbaar zijn gesteld via het Provinciefonds voor een specifiek doel c.q. beleidsterrein, de zgn. DU - Decentralisatie Uitkeringen. • Capaciteitskredieten die meerjarig beschikbaar blijven ter realisatie van een programma, project of activiteit.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Voor deze reserve is geen bestedingsplan. De reserve dient voor het borgen van kredieten bij de jaarovergang.

Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Verreweg het grootste deel van het saldo zal in 2022 worden onttrokken, alleen voor regiodeal natuur inclusieve landbouw is doorloop naar 2023 en 2024. Het betreft allemaal Decentrale Uitkeringen (DU's). Ten aanzien van de capaciteitskredieten geldt dat nog niet alle middelen die hiervoor in de reserve gestort zijn inmiddels zijn aangewend. De capaciteitskredieten zijn ingesteld voor dekken van kosten voor voorbereiding, administratie en het toezicht behorende bij infrastructurele projecten. De voeding wordt verkregen door een deel van het projectbudget beschikbaar te stellen voor deze kosten. Omdat deze kosten geactiveerd zullen gaan worden zal uiteindelijk dit ook uit deze reserve verdwijnen. De onderbestedingen op diverse budgetten heeft in 2021 geleid tot een storting in deze reserve. De onttrekkingen zijn het gevolg van middelen die in eerdere jaren aan de reserve zijn toegevoegd en in de begroting 2021 ter beschikking zijn gesteld.
Saldo ultimo 2021	€ 14.527.922 (Egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 12.768.500 (Egalisatiefunctie, betreft DU's)
Gelabeld	€ 1.759.422 (Egalisatiefunctie, betreft capaciteitskrediet)
Toets labeling	De capaciteitskredieten maken sinds jaarafsluiting 2013 deel uit van deze reserve. Verder zijn er m.b.t. tot de DU's twee onderdelen die wat langer zijn gelabeld; hydrologische maatregelen en erfgoed en ruimte. Van de in de reserve aanwezige gelabelde middelen is reeds via besluiten tot wijziging van de begroting aan de reserve onttrokken of zal in 2022 aan de reserve worden onttrokken.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

10. Afschrijvingen

Ingesteld per	2017
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Egaliseren van afschrijvingslasten van investeringen waarbij op basis van de raming van het investeringswerk of de aanschafwaarde van een actief middelen zijn toegevoegd aan deze reserve
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> De afschrijvingslasten van de geactiveerde investeringen worden onttrokken uit deze reserve met ingang van het jaar na ingebruikname voor de looptijd van de afschrijving. De aanschafwaarde of raming investeringsproject in de reserve worden afgestort in deze reserve.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Bestedingsplan is de afschrijvingsstaat zoals opgenomen in de begroting. Het betreft die afschrijvingen op de investeringen waarvoor een afstorting vanuit de reserves heeft plaatsgevonden.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Na gereedkomen van het werk wordt het werkelijke bedrag, waarover wordt afgeschreven vastgesteld en vindt indien nodig een verrekening plaats met de oorspronkelijke dekkingsbron. Door de verplichting van activeren vanuit de BBV regelgeving sinds 2017 zal voeding van deze reserve afnemen.
Saldo ultimo 2021	€ 83.097.583 (Egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 83.097.583 (Egalisatiefunctie)
Toets labelingen	De middelen zijn benodigd voor het dekken van de afschrijvingslasten gedurende de afschrijvingstermijn.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

11. Automatisering

Ingesteld per	1998
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Het egaliseren van de lasten en baten in verband met de aanschaf, beheer en onderhoud van ICT-voorzieningen, projectresultaat en overlopende saldo's van projecten tussen boekjaren.

Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Binnen de exploitatiebegroting ICT wordt jaarlijks rekening gehouden met beheer, onderhoud en vervangingsinvesteringen van ICT-voorzieningen (hardware, software, communicatie). Tevens wordt het projectresultaat en overlopende saldo's van lopende projecten geboekt op de post automatiseringsreserve. Middelen uit deze reserve worden aangewend voor het egaliseren van de exploitatie van ICT of voor ICT projecten.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> De exploitatiebegroting en de vervangings- en projectplannen vormen het bestedingsplan.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Ten grondslag aan de gelabelde bedragen ligt een bestedingsplan. De dotaties in 2021 aan deze reserve hebben betrekking op de beschikbaar gestelde middelen voor "werkplek van de toekomst" en "Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)". Verloop van de reserve is afhankelijk van het jaarlijkse exploitatie resultaat welke vooral terug zal lopen door toename aan afschrijvingslasten.
Saldo ultimo 2021	€ 2.481.555 (egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 2.481.555 (egalisatiefunctie)
Toets labeling	De reserve als geheel is gelabeld en hangt samen met exploitatie van ICT en de project- en vervangingsplannen.
Vrije ruimte ultimo 2021	€ 0
Minimum - maximum	<i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.

12. Apparaatskosten personeel (AKP)

Ingesteld per	2004
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Egalisatiefunctie:</i> Doel is het gedurende een collegeperiode beschikbaar houden van de budgetten Apparaatskosten personeel (AKP). De eventuele jaarlijkse over- en onderschrijdingen op de AKP-budgetten worden via deze reserve meegenomen naar een volgend jaar. De afspraak is dat eind 2022 de reserve AKP afgerekend wordt.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Egalisatiefunctie:</i> Uitgaven voor AKP.
Bestedingsplan	<i>Egalisatiefunctie:</i> Bestedingsplan zijn de exploitatie begrotingen voor de duur van de coalitieperiode.
Ontwikkelingen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Ultimo 2022 wordt de AKP afgerekend.
Saldo ultimo 2021	€ 8.252.300
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 8.252.300
Toets labeling	N.v.t. De afspraak is gemaakt ultimo 2022 de AKP af te rekenen.
Vrije ruimte	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren

Reserves bereikbaarheid

De reserves Bereikbaarheid nieuwe stijl zijn hieronder uitgewerkt.

13. Reserve Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten

Ingesteld per	2021
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	(risico)buffer
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>(risico)buffer:</i> Opvangen van tegenvallers bij uitvoering van projecten
Voorwaarden voor aanwending	<i>(risico)buffer:</i> Project is in uitvoerende fase, m.a.w. er is een contract met een (onder)aannemer en een go/no-go besluit genomen (realisatiefase).
Bestedingsplan	<i>(risico)buffer:</i> Op basis van het risicopercentage op de lopende projecten van 28% is hier het bedrag bepaald welke opgenomen kan worden in deze reserve. Jaarlijks vindt herijking plaats op basis van de projectenportefeuille.

Ontwikkelingen	<i>(risico)buffer:</i> Verwachte ontwikkelingen m.b.t. de risico's zitten bij projecten uit het lopende RSP, MIT en het nog op te stellen uitvoeringsprogramma Mobiliteit, zoals o.a. Spoorzone, spoorlijn Stadskanaal - Veendam en andere projecten met risico's na aanbesteding. De reserve Afkoopsom Wegen en waterwegen is voor een groot deel opgegaan in deze reserve. De verplichtingen in de reserve Afkoopsom Wegen en waterwegen (bijv. voorfinanciering bijdrage Wunderline) zijn uiteraard meegekomen.
Saldo ultimo 2021	€ 42.640.300
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 5 miljoen. Bij de besluitvorming over het investeringskrediet aankoop gronden uitbreiding Eemshaven is ingestemd om het afwaarderingsrisico voor een bedrag van € 5 miljoen voor te financieren uit deze reserve (voordracht: 2021-067945). Dit gelabelde bedrag zit nog in de reserve. € 10 miljoen ter afdekking van het risico prijsstijgingen wereldeconomie. Dit is een voorstel bij de Perspectiefnota 2023.
Toets labeling	Betreft een nieuwe reserve die in 2022 gevuld wordt o.b.v. de omvorming reserves bereikbaarheid.
Vrije ruimte	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>(risico)buffer:</i> De minimale omvang betreft 28% procent van de verplichtingen in de reserve Investering infrastructuur na aanbesteding. Het percentage is gebaseerd op het verslag van het onderzoek uitgevoerd door de Tijdelijke Commissie Infrastructuurprojecten (29 283 <i>Onderzoek naar infrastructuurprojecten uit 2003</i>). Bij een huidige investeringsportefeuille is de minimaal gewenste omvang van de risicoreserve € 38 mln. Het totale risico ligt hoger doordat er middelen gelabeld zijn voor de projecten en doordat de provincie ook budgetverantwoordelijk is voor de bijdragen van het rijk voor de RSP projecten. Uitgangspunt is dat risico's eerst moeten worden gedekt uit de risicoreservering van de projecten en uit de middelen van de bovenliggende programma's. Het maximum bedrag is voorlopig gesteld op de stand ultimo 2021 (€ 42,6 miljoen). De minimum en de maximum standen zullen worden betrokken bij het extern onderzoek naar het zgn. benodigde weerstandsvermogen.
Opheffing criteria	<i>(risico)buffer:</i> Het is opportuun te veronderstellen dat er altijd projecten zijn in de uitvoeringsfase en de reserve nooit kan worden opgeheven.

14. Reserve Exploitatie openbaar vervoer, innovatieve en overige maatregelen

Ingesteld per	2021
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen/ besteding, egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Spaarfunctie:</i> Sparen voor dekking van OV-projecten, innovatieve en overige maatregelen zoals bijvoorbeeld gedragsbeïnvloeding. De projecten zullen benoemd worden in het nog op te stellen uitvoeringsprogramma mobiliteit. <i>Egalisatiefunctie:</i> In jaren van onderbesteding voegen we het restant van de jaarlijks begrote middelen voor de exploitatie van openbaar vervoer en de innovatieve en overige maatregelen toe aan de reserve.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Spaarfunctie:</i> Sparen voor de projecten openbaar vervoer en de innovatieve en overige maatregelen. De projecten zullen benoemd worden in het nog op te stellen uitvoeringsprogramma mobiliteit. <i>Egalisatiefunctie:</i> Lasten en baten moeten vallen binnen de door uw Staten vast gestelde reikwijdte van de in de begroting voor de exploitatie van openbaar vervoer en de innovatieve en overige maatregelen.
Bestedingsplan	<i>Spaarfunctie:</i> Sparen voor de projecten openbaar vervoer en de innovatieve en overige maatregelen. De projecten zijn de thans lopende projecten en de vanuit het programma mobiliteit af te leiden en op te starten projecten. <i>Egalisatiefunctie:</i> Het bestedingsplan is de jaarlijkse begroting waarin de middelen ten behoeve van de exploitatie van openbaar vervoer en de innovatieve en overige maatregelen zijn opgenomen.
Ontwikkelingen	Het saldo in de reserve Verkeer en Vervoer was bestemd voor de hierin opgenomen infrastructurele en OV-projecten en taken met een meerjarig karakter. De infrastructurele projecten zijn overgeheveld naar de reserve " <i>Investeringen in infrastructuur</i> " (onder andere Ringweg stad Groningen, Spoor Groningen-Winschoten, N33 Zuidbroek-Appingedam, N366 Veendam-Ter Apel en N355 Zuidhorn-Groningen). De OV-projecten en de innovatieve mobiliteitsprojecten (ERTMS, waterstofreinen, ketenmobiliteit e.d.) worden samen met de eventuele vrije ruimte onderdeel van deze reserve.
Saldo ultimo 2021	€ 44.844.110 (spaarfunctie € 40.652.788; egalisatiefunctie € 4.191.321)
Verplichtingen	€ 16.464.663 (spaarfunctie)
Gelabeld	€ 28.379.446 (spaarfunctie € 24.188.125; egalisatiefunctie € 4.191.321)

Toets labeling	De grootste gelabelde bedragen zijn gelabeld voor waterstoffreinen, verkeersveiligheid, exploitatie OV en het waterstofproject Heavenn. Deze middelen zijn een aantal jaren gelabeld binnen de reserve.
Vrije ruimte 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Spaarfunctie:</i> De minimale omvang is gelijk aan het verplichte bedrag van afgerond € 16,1 miljoen. De maximale omvang is afhankelijk van de benodigde budgetten voor de projecten waarvoor gespaard wordt binnen deze reserve. € 45 mln. wordt op dit moment gezien als toegestaan maximum. Bij dat niveau is de reserve voldoende op pijl is voor voeding aan de projecten. <i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren
Opheffing criteria	<i>Spaarfunctie:</i> De reserve kan worden opgeheven wanneer er geen OV-projecten en taken en/of innovatieve mobiliteitsprojecten worden uitgevoerd binnen de provincie of wanneer de reserve onder het minimum zakt. In dat laatste geval zullen middelen die annex zijn met de OV taken en/of innovatieve mobiliteitsprojecten in de reguliere begroting opgenomen worden. <i>Egalisatiefunctie:</i> De reserve vervult geen egalisatiefunctie meer wanneer er niet langer sprake is van een grillig verloop van de uitgaven.

15. Reserve Investerings in infrastructuur

Ingesteld per	2021
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen/ besteding
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Vervanging kunstwerken Winschoterdiep;</i> In 2011 is met het Rijk een overeenkomst gesloten omtrent de overdracht van het beheer en onderhoud van het Winschoterdiep/Rensel naar de provincie Groningen per 1 januari 2012. Onderdeel van de overeenkomst is een afkoopsom van € 22 miljoen voor de vervanging van de kunstwerken Winschoterdiep. Deze afkoopsom is gebaseerd op de destijds berekende contante waarde van de toekomstige vervangingskosten. Om te borgen dat de hoogte van de reserve voldoende is om de toekomstige vervangingen te financieren wordt de reserve tot en met 2024 jaarlijks gevoed met rente (Voorjaarsnota 2018). Het zwaartepunt van de vervanging van de kunstwerken ligt rond de jaren 2030-2040. In de Kadernota 2019-2023 zijn de aanvullende benodigde middelen voor de vervanging opgenomen. Deze vervangingsopgave is toen deels door deze reserve gedekt en deels vanuit de Algemene middelen. <i>Cofinanciering van projecten in het regio specifiek pakket:</i> De totale cofinanciering voor RSP-ZZL bedraagt € 325 miljoen. Het aandeel van de provincie bedraagt € 245 miljoen. De overige € 80 miljoen is door de gemeente Groningen beschikbaar gesteld (prijsspeil 2007) en maakt derhalve geen onderdeel uit van de reserve RSP. In het kader van het convenant tussen Rijk en noordelijke regio is het programma voor RSP op te delen in drie deelprogramma's: Ruimtelijk-Economisch-Programma (REP), Concrete projecten en projecten Regionaal Mobiliteitsfonds. De invulling van de projecten Regionaal Mobiliteitsfonds is aan de regio overgelaten. De mobiliteitsprojecten uit het RSP komen in het provinciale MIT tot uitdrukking. - Dekking van projecten en activiteiten uit het provinciaal MIT. (Dit programma liep tot en met 2020). - Dekking van projecten uit het nog op te stellen Uitvoeringsprogramma Mobiliteit welke wordt opgesteld in het kader van het Programma Mobiliteit Provincie Groningen.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Spaarfunctie voor:</i> - Vervanging kunstwerken Winschoterdiep (op basis van de in 2011 met het Rijk gesloten overeenkomst). - Projecten die zijn vastgelegd in het MIT programma t/m 2020. - Voor de projecten in het kader van het (nog vast te stellen) Uitvoeringsprogramma Mobiliteit vanaf 2022 geldt het Programma Mobiliteit Provincie Groningen als basis. - Daarnaast dient bij overdracht van areaal naar derden (veelal gemeenten) een afkoopsom beheer en onderhoud mee gegeven te worden. Deze reserve dient ook ter dekking van dergelijke afkoopsommen (op basis van LCC). De afkoopsommen zijn gekoppeld aan de Reserve Investerings Infra en zijn een besparing op toekomstige investeringen.
Bestedingsplan	<i>Spaarfunctie:</i> Het bestedingsplan wordt gevormd door het vervangingsplan infrastructuurele werken en de projectenportefeuille Deze zijn onderdeel van en opgenomen in het uitvoeringsprogramma mobiliteit.

Ontwikkelingen	Spaarfunctie: - In 2012 is besloten om de reserve afkoopsom vervanging kunstwerken Winschoterdiep in te zetten om het project 'Bediening op afstand Provincie Groningen' voor te financieren ter hoogte van maximaal € 8,8 miljoen. De besparingen als gevolg van de realisatie van dit project worden ingezet om de voorfinanciering in te lopen. - In de Kadernota 2019-2023 zijn middelen opgenomen voor de vervanging van kunstwerken in de periode 2021-2035. Dekking vindt deels plaats uit deze reserve, waardoor deze in 2028 besteed zijn en deels zijn de kosten gedekt vanuit de Algemene middelen. - Bij de Rekening 2019 is € 0,1 miljoen aan deze reserve onttrokken om de reserve beheer Wegen en kanalen aan te vullen (aangezien deze niet negatief mag staan), bij de Jaarstukken 2020 is daarvoor € 0,9 miljoen onttrokken. - Het huidige MIT liep tot en met 2020. Niet alle projecten waren eind 2020 afgerond. De in de reserve opgenomen middelen (voor o.a. de Westelijke Ringweg en de verdubbeling van de N33-midden) blijven beschikbaar voor de financiering en financiële afwikkeling van de in het huidige MIT-programma opgenomen projecten. De vrije ruimte in deze reserve is nodig voor eventuele tegenvallers bij de afrekening van afgeronde projecten. - De middelen voor investeringen worden in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit nader uitgewerkt passend binnen de beschikbare middelen. - Alle beschikbare RSP-middelen zijn gelabeld of verplicht. Ook de nog overige verplichte bedragen en verrekeningen RSP brengen we onder in deze reserve. Als voorbeeld de aflossing van de voorfinanciering Wunderline van € 14,1 miljoen welke in geval van vrijval RSP middelen zal worden vereffend binnen deze reserve.
Saldo ultimo 2021	€ 251.685.002 (spaarfunctie) - Zie bijlage 3
Verplichtingen	€ 112.319.433 (spaarfunctie) - Zie bijlage 3
Gelabeld	€ 139.365.569 (spaarfunctie) - Zie bijlage 3
Toets labeling	De middelen voor "sparen ringwegen" zijn voor langere tijd gelabeld. Hetzelfde geldt voor de middelen N33 en de vanuit de reserve duVV overgekomen middelen voor N366.
Vrije ruimte 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	Spaarfunctie: De minimale omvang van de reserve is € 22 mln, het bedrag wat als afkoopsom is ontvangen voor de vervangingsopgave Winschoterdiep (de verwachting is dat vanaf 2030 vervangingsinvesteringen aan de orde zijn) Op dit moment is er maximaal € 301 mln. benodigd voor de in de projectenportefeuille opgenomen projecten en de spaarbedragen zoals die nu in de meerjarenbegroting zijn opgenomen. Jaarlijks vindt herijking plaats op basis van de (benodigde) vulling van de projectenportefeuille.
Opheffing criteria	Spaarfunctie: De reserve kan worden opgeheven wanneer er geen infrastructurele projecten meer worden uitgevoerd binnen de provincie.

16. Reserve Beheer en onderhoud wegen en waterwegen	
Ingesteld per	2021
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Egalisatie
Doel/ Nut en Noodzaak	Egalisatiefunctie: Het egaliseren van de lasten en baten van het beheer en onderhoud van wegen en waterwegen.
Voorwaarden voor aanwending	Egalisatiefunctie: Lasten en baten moeten vallen binnen de door uw Staten vastgestelde reikwijdte van het lopende Meerjarenprogramma Beheer en onderhoud provinciale infrastructuur 2021-2024. De resultaten van de jaarschijven van het vierjarig onderhoudsprogramma worden via de egalisatiereserve per jaar afgewikkeld wordt.
Bestedingsplan	Het bestedingsplan is het meerjarenprogramma Beheer en onderhoud 2021-2024. Het meerjaren onderhoudsprogramma Beheer en Onderhoud zal opgaan in het uitvoeringsprogramma mobiliteit.
Ontwikkelingen	Per 31 december 2020 is het saldo in de reserve nihil. Vanaf 2021 wordt gewerkt met een nieuw meerjarenprogramma, waarvoor de besluitvorming in november 2020 plaats heeft gevonden. De afsluiting van het vorige meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud willen wij verrekenen, zodat wij met een schone lei kunnen starten.
Saldo ultimo 2021	€ 5.481.040 (egalisatiefunctie)
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	€ 5.481.040 (egalisatiefunctie)

Toets labeling	Middelen zijn in de reserve gestort vanaf 2021, de start van het meerjaren onderhoudsprogramma Beheer en Onderhoud 2021 - 2024. Het meerjaren onderhoudsprogramma Beheer en Onderhoud zal opgaan in het uitvoeringsprogramma mobiliteit.
Vrije ruimte 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Egalisatiefunctie:</i> Minimale omvang is nul, reserve mag niet negatief zijn. Voor de egalisatiefunctie hanteren we geen maximum. De egalisatiefunctie wordt gebruikt bij het schuiven van budgettaire ruimte over de jaren heen, daarbij gaat het om het grillig verloop van de uitgaven te egaliseren.
Opheffing criteria	<i>Egalisatiefunctie:</i> De reserve kan worden opgeheven wanneer de wettelijke taak voor instandhouding van de provinciale infrastructuur vervalt of wanneer de uitgaven geen grillig verloop meer kennen. Thans is de instandhouding provinciale infrastructuur opgenomen in het meerjarig uitvoeringsprogramma voor het beheer en onderhoud.

Voor de omvorming van de reserves hebben wij de in de reserves beschikbare middelen herverdeeld op basis van doel van de reserve. In onderstaande tabel zijn de om te vormen reserves met bedragen weergegeven. De reserve ESFI is hierbij betrokken omdat het grote raakvlakken heeft met het onderdeel Bereikbaarheid.

	her te schikken reserves bereikbaarheid	stand ultimo 2021	afkorting
1	Beheer wegen en kanalen	2.927.045	BO
2	Decentralisatie-uitkering Verkeer en vervoer (DuVV)	78.058.816	DUVV
3	Afkoopsom (water)wegen	66.102.040	WKN
4	Afkoop vervanging kunstwerken Winschoterdiep	14.529.398	WSD
5	Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL)	109.132.443	RSP
6	Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIT)	79.566.481	MIT
7	Economische, Sociale en Fysieke Infrastructuur (ESFI)	5.734.915	ESFI
	TOTAAL TE HERVERDELEN	356.051.137	

De middelen binnen de om te vormen reserves hebben wij als volgt ondergebracht binnen de nieuwe reserves bereikbaarheid;

13.	Reserve Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten	vulling	uit
	<i>Risico reservering Verkeer en Vervoer</i>	6.515.375	VV
	<i>Resterende "vrije" ruimte Afkoopsom (water)wegen</i>	36.124.925	WKN
	subtotaal	42.640.300	
14.	Reserve Exploitatie openbaar vervoer, innovatieve en overige maatregelen		
	<i>Verkeer en vervoersmaatregelen</i>	37.417.049	DUVV
	<i>Projecten OV en overige maatregelen</i>	5.828.542	MIT
	<i>Gelabelde middelen bestedingsplan</i>	1.598.519	DUVV
	subtotaal	44.844.110	
15.	Reserve Investerings in infrastructuur		
	<i>Projecten in verkenning, planuitwerking en realisatiefase</i>	3.249.600	ESFI
	<i>Investeringsbudget Lauwersmeer/-oog</i>	55.000	ESFI
	<i>Projecten in verkenning, planuitwerking en realisatiefase</i>	68.488.446	MIT
	<i>Gelabelde middelen projecten MIT</i>	5.249.493	MIT
	<i>Projecten in verkenning, planuitwerking en realisatiefase</i>	106.782.778	RSP
	<i>Projecten in verkenning, planuitwerking en realisatiefase</i>	32.527.874	DUVV

	afkoopsommen / lopende projecten	20.798.119	WKN
	vervangingsopgave Winschoterdiep	14.529.398	WSD
	"vrije" ruimte ESFI	4.295	ESFI
	subtotaal	251.685.002	
16.	Reserve Beheer en onderhoud wegen en waterwegen		
	saldo ultimo 2021	2.927.045	BO
	storting uitloop programma oud	2.553.996	WKN
	subtotaal	5.481.040	
	TOTAAL RESERVES BEREIKBAARHEID	344.650.452	
	overige posten		
	Naar alg. middelen bijdragen vanuit Afkoopsom (water)wegen	6.625.000	WKN
	EFSD Regio Groningen Assen - naar alg middelen	2.426.020	ESFI
	REP projecten RSP - naar Provinciale Meefinanciering.	2.349.665	RSP
	subtotaal	11.400.685	
	TOTAAL HERVERDEELD	356.051.137	

Bestemmingsreserve Cofinancieringsfonds

Bij de Kadernota 2021-2025 en de Begroting 2022 is de basis gelegd voor het Cofinancieringsfonds. Hiervoor is het nodig om een reserve in te stellen.

17. Reserve Cofinancieringsfonds	
Ingesteld per	2022
Soort	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen en besteden
Doel/ Nut en Noodzaak	<i>Spaarfunctie:</i> Gebruik kunnen maken van de financiële mogelijkheden over een breed spectrum van beleidsthema's van het Rijk en Europa, die forse regionale cofinanciering (van provincie of stakeholders) met zich meebrengen.
Voorwaarden voor aanwending	<i>Spaarfunctie:</i> Kaders: - Het fonds moet dusdanig van omvang zijn en een brede scope hebben zodat er daadwerkelijk iets te besluiten/ te kiezen valt. - Met gebruik maken van Rijks- en Europese middelen realiseren we onze eigen ambities - deze staan voorop. - De opbouw van het fonds bestaat uit middelen vanuit het Stamkapitaal/ reserves Mobiliteit (lange termijn) evt. aangevuld met bestaande beleidskredieten. - Het fonds wordt gebruikt voor wensen/ambities vanuit verschillende beleidsthema's (energie, klimaat, mobiliteit, economie etc.). - De voorbereiding en advisering over voeding, inzet en keuzes verloopt via het Programmaberaad. - Het fonds is bedoeld als breed beleidskrediet voor cofinanciering waar de provincie over beslist. Het is niet bedoeld om een (subsidie)regeling uit te werken waar partijen van buiten direct op in kunnen schrijven. - Cofinanciering zal in de meeste gevallen nationaal (Rijk en/of gemeenten) of Europees zijn. Belangrijkste (rangschikkings-)criteria: - Iedere euro uit het fonds dient minimaal 2 euro cofinanciering uit een ander programma/ fonds op te leveren (harde eis). Een hogere bijdrage uit andere programma's/ fondsen draagt bij aan een positievere beoordeling. - Mate waarin wordt bijgedragen aan brede welvaart. Hierbij wordt gekeken naar de impact van een project op het gebied van o.a. welvaart, welzijn, veiligheid, gezondheid en leefbaarheid voor burgers

	• Mate waarin sprake is van transitie/innovatie. Hierbij wordt gekeken naar de bijdrage van het project aan de versnelling van de voor Groningen belangrijke transitie, zoals energie, gezondheid, digitalisering, circulaire economie en duurzame voedselsystemen. • Mate waarin sprake is van duurzaamheidsontwikkeling. Hierbij wordt gekeken naar de duurzaamheid van het project aan de hand van een integrale afweging tussen de zogenaamde drie P's: People, Planet en Profit/Prosperity.
Bestedingsplan	Niet van toepassing
Ontwikkelingen	Bij de Begroting 2022 is besloten om vanuit de reserve Compensatie dividend Essent (stamkapitaal) € 10 miljoen beschikbaar te stellen voor het Cofinancieringsfonds. Vanuit bestaande middelen is hier € 5 miljoen aan toegevoegd.
Saldo ultimo 2021	€ 0
Verplichtingen	€ 0
Gelabeld	Bij de Perspectiefnota 2023 wordt voorgesteld om € 5,9 miljoen beschikbaar te stellen voor Vitale kust/IKW en Aan- en uitschakelen van obstakelverlichting windturbines
Toets labeling	N.v.t.
Vrije ruimte 2021	€ 0
Minimum - maximum standen	<i>Spaarfunctie:</i> Voor de start van het fonds geldt een minimum bedrag van € 15 miljoen. Vooralsnog is het streven er op gericht om toe te werken naar een fonds van in totaal € 30 miljoen.
Opheffing criteria	<i>Spaarfunctie:</i> Dit is afhankelijk van het succes van dit fonds.

Bijlage 2: Totaal Reserves

De provincie kent per 2022 de in onderstaande tabel weergegeven reserves per 01-01-2022 (naerschikking en beoordeling). De herschikking van de reserves wordt in 2022 verwerkt op basis van de bij de Voordracht bijgevoegde begrotingswijziging.

Naam reserve		Saldo 1 januari 2022	Verplich- tingen	Gelabeld	Vrij
1.	Algemene reserve	68.451.832		68.451.832	0
Totaal Algemene reserve		68.451.832	0	68.451.832	0
	<u>Stamkapitaal</u>				
2.	Compensatie dividend Essent	147.404.346	26.642.235	114.000.000	6.762.111
	<u>Bestemmingsreserves</u>				
3.	Leefbaarheid krimpgebieden	713.576	0	713.576	0
4.	Programma Landelijk Gebied (PLG)	51.371.877	24.434.929	26.936.948	0
5.	Bodem en ondergrond	9.448.631	3.938.475	5.510.156	0
6.	Wabo				
7.	Economische, Sociale en Fysieke Infrastructuur (ESFI)				
8.	Provinciale Meefinanciering	14.935.850	2.184.990	12.750.860	0
9.	Overboeking kredieten	14.527.922	12.768.500	1.759.422	0
10.	Afschrijvingen	83.097.583	0	83.097.583	0
11.	Automatisering	2.481.555	0	2.481.555	0
12.	Apparaatskosten personeel (AKP)	8.252.300	0	8.252.300	0
13.	Risico's bij uitvoering van infrastructurele projecten	42.640.300	0	42.640.300	0
14.	Exploitatie OV, innovatieve en overige maatregelen	44.844.110	16.464.663	28.379.446	0
15.	Investerings in infrastructuur	251.685.002	112.319.433	139.365.569	0
16.	Beheer en onderhoud wegen en waterwegen	5.481.040	0	5.481.040	0
Totaal bestemmingsreserves		676.884.090	198.753.224	471.368.755	6.762.111
Totaal reserves		745.335.923	198.753.224	539.820.587	6.762.111

NB: Bij de Jaarstukken 2021 is besloten om een bedrag van € 2,1 miljoen toe te voegen aan de reserve Compensatie dividend Essent. Hierdoor ontstaat een vrije ruimte van afgerond € 8,86 miljoen (€ 6.762.111 plus € 2.100.00). Voorgesteld wordt om hiervan € 5 miljoen te labelen voor Oostpolder. Dit in lijn met de Voordracht het verhogen van het investeringskrediet aankoop gronden uitbreiding Eemshaven (K24284).

Bijlage 3: Projecten binnen reserve 15. Investerings in infrastructuur

	Totaal	Verplicht	Gelabeld
ESFI			
- reservering ringwegen	3.017.419		3.017.419
- nagekomen kosten wegen en waterwegen	180.000		180.000
- omlegging Zuidhorn (712073/712074)	7.279	7.279	
- fietsroute plus Gron.-Zuidh. fietsbrug Aduarderdiep (730105)	9.774	9.774	
- Rondweg Aduard & aansluiting Nieuwklap (712103/712105)	-3.728	-3.728	
- Noordwillemskanaal O.Z. incl. fietssnelweg (712141)	38.856	38.856	
Investeringsbudget Lauwersmeer/-oog	55.000	55.000	
vrije ruimte esfi	4.295		4.295
Totaal ESFI	3.308.895	107.181	3.201.714
MIT			
Eindbeeld N366	-442.495	-442.495	
- Deelproject rondweg Aduard - aansluiting Nieuwklap	-95.455	-95.455	
Hoofdontsluiting Leek-Roden	961.918		961.918
HOV Leek	418.031	418.031	
Doorfietsroute Groningen-Leek	-56.000	-56.000	
Blauwe Loper	-32.000	-32.000	
Westelijke Ringweg	24.602.915		24.602.915
N33 midden	21.420.758		21.420.758
Veendam-Stadskanaal	8.500.000		8.500.000
Groningen-Zuidhorn N355	6.059	6.059	
Wegverbinding Groningen - Delfzijl (N360) sober nulplusalternatief	-86.116	-86.116	
Fietsroute Groningen-Ten Boer N360	344.507	344.507	
Kadewerk NWK oost incl fietssnelweg	648.422		648.422
Wunderline	2.495.920	2.495.920	
Roodeschool-Eemshaven	797.910	797.910	
Overige mutaties/uitnames	6.004.071		6.004.071
Uitruil BDU-MIT (VJN 2013)	3.000.000		3.000.000
vrije ruimte	5.249.493		5.249.493
Totaal MIT	73.737.939	3.350.362	70.387.577
VV			
Reservering Ringwegen provincie Groningen (restant projecten ringweg Oost)	109.464		109.464
Reservering Ringwegen provincie Groningen (sparen vanaf 2018)	3.017.419		3.017.419
Spoor 50	361.500	361.500	
Spoorzone	2.325.377	2.325.377	
Aanpassing infra op Gron.-Winschoten	9.109.764	9.109.764	
BDU Sparen: N33 Zuidbroek-Appingedam	11.653.845		11.653.845
BDU Sparen: N366-N378 (van Boekerenweg)	36.004	36.004	
BDU Sparen: N366-Exloerweg-Kruisstraat	136.245	136.245	
BDU Sparen: N366: Van Boekerenweg-N391	450.000		450.000
BDU Sparen: N366-N33 (reconstructie kruisingen met N33)	1.550.000		1.550.000
BDU Sparen: N366-A.Tripweg (kruising)	383.941	383.941	

BDU Sparen: N366-Nulweg (kruising met Nulweg)	51.534	51.534	
BDU Sparen: N366: Veendam-Ter Apel-Pekela	-1	-1	
BDU Sparen: N366: aansluiting Avebe -- aangepast	74.650	74.650	
BDU Sparen: N366: verbreden N391-Duitse grens	48.716	48.716	
BDU Sparen: N366: Pekela-Ter Apel wegvak	90.000	90.000	
BDU Sparen: N366: Westerstraat-Ter Apel aansluiting	-1	-1	
BDU Sparen: N366 Stadkanaal - Ter Apel	377.025	377.025	
BDU Sparen: N366 Verdubbeling Veendam - Pekela en Aanpak wegvak Pekela - Ter Apel	780.000	780.000	
BDU Sparen: N360 Groningen-Delfzijl maatregelen * fiets	600.515	600.515	
Noordzeebrug	1.371.874	1.371.874	
Totaal VV	32.527.874	15.747.145	16.780.729
WSD			
Ontvangen afk.som verv.kunstw WSD	22.000.000		22.000.000
saldo uitnames en terugstortingen	-7.470.602		-7.470.602
Totaal WSD	14.529.398	0	14.529.398
WKN			
N984 Mensingeweer-Eenrum (voordracht 34/2011)	31.896	31.896	
Risicoafdekking ontwikkeling Oostpolder	5.000.000		5.000.000
- fietsroute plus gemeente Winsum	518.542	518.542	
- fietsroute plus gemeente Groningen	169.086	169.086	
- afkoop overdracht gemeente Groningen	62.393	62.393	
- overdracht deel provinciaal areaal N363	250.000	250.000	
N355 Groningen-Zuidhorn afkoopsom gemeente Groningen	400.050	400.050	
Ijkmoment 1 realisatiebesluit Wunderline (voorfinanciering)	14.100.000	14.100.000	
In voorbereiding	266.152		266.152
Totaal WSD	20.798.119	15.531.967	5.266.152
RSP			
Groningen Spoorzone	3.900.000	3.900.000	
Infra Q-liners en HOV-bus/ transferia en busstations	2.500.000		2.500.000
Facelift stations	300.000		300.000
ESGL RMF	2.900.000	2.900.000	
Groningen Spoorzone RMF	28.200.000	28.200.000	
Groningen Stationsgebied	3.100.000	3.100.000	
Bereikbaarheid Lauwersmeergebied	3.400.000	3.400.000	
Spoorlijn Veendam Stadskanaal	24.400.000		24.400.000
A7 - zuidelijke ringweg	33.000.000	33.000.000	
OV-verbinding Leek-Roden naar Groningen	1.300.000		1.300.000
N33 Midden (Zuidbroek-Appingedam)	100.000		100.000
Maatregelen verkorting reistijd spoor Groningen-Bremen: Extra sneltrein Groningen Winschoten	700.000	100.000	600.000
Maatregelen verkorting reistijd spoor Groningen-Bremen: planstudie en (voorbereiding) realisatie bouwstap 1	4.200.000	4.200.000	
Naar rep	-1.217.222	-1.217.222	
Totaal RSP	106.782.778	77.582.778	29.200.000
TOTAAL	251.685.002	112.319.433	139.365.569

Bijlage 4: Uitwerking Voorzieningen

In onderstaande tabel zijn de voorzieningen per ultimo 2021 weergegeven.

Voorziening	Saldo per 1 januari 2021	Vrij- gevallen bedragen	Toevoe- gingen	Aan- wendingen	Saldo per 31 decem- ber 2021
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Nazorg stortplaatsen	28.117		3.211	370	30.958
Nazorg baggerspeciedepots	1.140		105	27	1.218
Appa	6.739		359	681	6.418
North Refinery	309		0	0	309
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Ontgrondingen	652		0	6	646
Grondwaterheffing	827		122	0	949
Voorzieningen voor middelen van derden					
N.v.t.					
Totaal voorzieningen	37.784	0	3.797	1.083	40.498

De gevormde voorzieningen hebben de volgende doelen:

- *Nazorg stortplaatsen*: Voorziening voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaats
- *Nazorg baggerspeciedepots*: Voorziening voor de eeuwigdurende nazorg van baggerspeciedepots
- *Grondwaterheffing*: Voorziening voor schommelingen in de kosten en opbrengsten
- *Ontgrondingen*: Voorziening voor schommelingen in de kosten en opbrengsten ontgrondingenheffing
- *Appa*: Voorziening voor pensioenen van gedeputeerden
- *North Refinery*: Voorziening voor verwachte kosten met betrekking tot handhaving bij North Refinery.

Conform de vigerende systematiek worden de voorzieningen periodiek beoordeeld, de noodzaak en hoogte bepaald en eventueel nieuwe gevormd o.b.v. wijzigingen ten aanzien van de verplichtingen en/of verliezen die onzeker doch onafwendbaar zijn en die wel redelijkerwijs te schatten zijn.

Bijlage 5: Artikelen uit het BBV over reserves en voorzieningen

Artikel 42

1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
 - a. de algemene reserve;
 - b. de bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
 - d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Artikel 35, eerste lid, onder b is: Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

Artikel 49, onderdeel b is: De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan

Bijlage 6: Artikel 10 uit de Financiële verordening provincie Groningen

Nieuw:

Artikel 10. Beleid rondom reserves en voorzieningen

1. Het beleid rondom reserves en voorzieningen wordt door Provinciale Staten in de nota reserves en voorzieningen vastgesteld.
2. Het beleid rondom reserves en voorzieningen omvat regels over het waarom van reservevorming (functies, doel en nut en noodzaak van de reserves), het waarom van voorzieningen en de spelregels voor effectief beheer van de reserves en de voorzieningen.
3. Het beleid rondom reserves en voorzieningen wordt elke vier jaar herijkt.

Oud:

Artikel 10. Beleid rondom reserves

1. Gedeputeerde Staten leggen het vormen van een nieuwe reserve of wijziging van een bestaande reserve aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor.
2. Gedeputeerde Staten leggen ingevolge het eerste lid in ieder geval de volgende gegevens vast:
 - a. doelstelling en gebruik en de daarbij te hanteren criteria;
 - b. toegestane minimum en maximumstand;
 - c. dotatie en onttrekking;
 - d. bepalingen omtrent opheffing, waarin begrepen het initiatief en argumenten.
3. Provinciale Staten besluiten, met in achtneming van artikel 5, tweede lid, over bestedingen ten laste van de Algemene reserve en bestemmingsreserves bij de vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen of de jaarstukken.

Artikel 5, tweede lid luidt:

Provinciale Staten mandateren Gedeputeerde Staten om de onderstaande typen begrotingswijzigingen door te voeren:

- a. bijdragen van derden met een specifiek doel;
 - b. overboeking van decentralisatie-uitkeringen naar volgende begrotingsjaren;
 - c. reeds door Provinciale Staten genomen besluiten;
 - d. incidentele begrotingswijzigingen tot € 50.000,-;
 - e. bestemmingsreserves Automatisering en Apparaatskosten Personeel.
4. Gedeputeerde Staten rapporteren bij het opstellen van de begroting en jaarstukken over:
 - a. doel en achtergrond van de reserves;
 - b. beoordeling van nut en noodzaak van de reserves en de daarin opgenomen middelen op hardheid van verplichting en labeling;
 - c. huidige stand en ontwikkelingen.